

בש"פ 335/14 - פלונית נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 335/14

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן

העוררת: פלונית

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי באר שבע (כב' השופט י' עדן) בתמ"ת 39269-07-13 מיום 29.12.2013

תאריך הישיבה: י"ח בשבט התשע"ד (19.1.2014)

בשם העוררת: עו"ד נועם בונדר

בשם המשיבה: עו"ד מורן פולמן

החלטה

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' השופט י' עדן) שלא לבטל את התנאים המגבילים בחלופת המעצר בה נתונה העוררת עד תום ההליכים נגדה.

1. בכתב אישום שהוגש לבית המשפט המחוזי בבאר שבע יוחסו לעוררת עבירות של תקיפה בנסיבות מחמירות ותקיפת קטין כלפי בתה הקטינה - ילידת שנת 2004 (להלן: המתלוננת), שהתרחשו בבית מגוריהן באשדוד. לפי פרטי שלושת האישומים הראשונים בכתב האישום, בין השנים 2011-2013 תקפה העוררת באמצעות חפצים שונים כחגורה ומקל מטאטא את המתלוננת בשלושה אירועים שונים בעקבות ביטויי "אי-ציות" מצידה (כניסיון לקחת כסף מארנק העוררת, סירוב לסדר את החדר, וכיוצא בכך). לפי פרטי האישום הרביעי, בתאריך 9.7.2013 תקפה העוררת את המתלוננת לאחר שזו נעדרה מהקייטנה במשך שלושה ימים והגיעה מאוחר לביתה. לפי המיוחס לה העוררת הכתה את המתלוננת בחוזקה במקל מטאטא וברגל בובה וניסתה לחנוק אותה, עד אשר הצליחה המתלוננת לברוח ולהינעל בחדר השירותים ולאחר מכן לברוח לדירת השכנים. בעקבות האירוע נגרמו למתלוננת חבלות של ממש - בין היתר נשברה ידה הימנית - והיא נזקקה לטיפול רפואי.

2. בבד בד עם הגשת כתב האישום, הגישה המדינה בקשה לעצור את העוררת עד תום ההליכים נגדה. ביום 30.7.2013 קבע בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' סגן הנשיא ב' אזולאי) כי קיימות ראיות לכאורה ועילת מעצר; החליט - בהסכמת המדינה - לשחרר את העוררת למעצר בית מלא בפיקוחן של שתי חברותיה (להלן: הערבות) בביתן בחדרה; והורה על עריכת תסקיר מבחן בעניינה. בתסקיר המבחן שנערך המליץ שירות המבחן להותיר את העוררת בחלופה שאליה שוחררה, להתיר לה שעות התאווררות בליווי הערבות בין היתר על מנת להמשיך בקבלת טיפול נפשי, ולהעמידה בפיקוח מעצר למשך שישה חודשים. בית המשפט המחוזי (כב' השופט נ' אבו-טהה) קיבל ביום 8.9.2013 את המלצות שירות המבחן במלואן, ובתוך כך התיר לעוררת לצאת מהבית בליווי אחת מהערבות להתאווררות בין השעות 15:00-8:00 בגבולות העיר חדרה. בהמשך הגישה העוררת בקשה לעיון חוזר שבה היא עתרה לביטול התנאים המגבילים ולחזרתה לביתה באשדוד, בין היתר בעקבות העברת המתלוננת לפנימייה בנתניה. לקראת הדיון בבקשה הוגש תסקיר מבחן משלים שממנו לא עלתה המלצה חד-משמעית באשר לחזרתה של העוררת לאשדוד, בשל העדר נתונים על מצבו של בנה הקטין בן ה-17.5 שמתגורר בדירה באשדוד. בעקבות זאת, הורה בית המשפט המחוזי (כב' השופט י' עדן) ביום 1.12.2013 על עריכת תסקיר מבחן משלים שבו יפורט מצבו של הבן הקטין ויחסינו עם העוררת וכן מצבה של המתלוננת ויכולתה לצאת לחופשות ולביקורים בבית באשדוד. מתסקיר המבחן המשלים עלה כי העוררת אינה מהווה סכנה לבנה הקטין; כי ילדיה הבגירים שמתגוררים אף הם באשדוד מסתדרים בכוחות עצמם; ושקיימת אפשרות לשלבה בטיפול למניעת אלימות במשפחה באשדוד. בנוגע למתלוננת, עלה כי העוררת מקיימת עימה - בליווי ופיקוח גורמי הרווחה - מפגשים קבועים אחת לשבוע שאופיים חיובי; וכי כיום המתלוננת נמצאת בפנימייה שממנה היא רשאית עקרונית לצאת לחופשות וביקורים בביתה, אך שבפועל היא אינה יוצאת לביתה באשדוד מכיוון שאין מי שיטפל בה שם. אשר על כן, המליץ שירות המבחן על חזרת העוררת לדירתה באשדוד ועל שילובה בטיפול בתחנה למניעת אלימות במשפחה באשדוד. הודגש כי חשוב שהמפגשים בין העוררת למתלוננת ימשיכו להתקיים רק בליווי ובפיקוח של גורמי הרווחה. בדיון שהתקיים בבית המשפט המחוזי ביום 29.12.2013 הסכימה המדינה להחזרת העוררת לאשדוד בתנאי שזו תיוותר תחת פיקוח, אך בא-כוח העוררת ציין כי הדבר אינו אפשרי מבחינת הערבות נוכח מצבן הכלכלי ומגוריהן בחדרה. בית המשפט המחוזי (כב' השופט י' עדן) החליט לדחות את בקשת העוררת וקבע כי לא התקיים שינוי נסיבות המצדיק את ביטול התנאים המגבילים, וכי נוכח הסיכון שעודנו קיים כלפי המתלוננת יש להותיר על העוררת פיקוח כלשהו. לבקשת בא-כוח העוררת ובהסכמת המדינה, החליט בית המשפט באותו מעמד להתיר לעוררת לשהות בתחומי העיר אשדוד במסגרת יציאותיה בשעות התאווררות בפיקוח של אחת מהערבות. הובהר כי יתר תנאי השחרור נותרו בעינם וכי לא יתקיים כל מפגש בין העוררת למתלוננת שלא בפיקוח גורמי הרווחה.

3. מכאן הערר שלפניי. לטענת בא כוח העוררת, אין מחלוקת על כך שהמסוכנות הנשקפת מהעוררת היא כלפי המתלוננת בלבד. נטען שהעוררת נעדרת עבר פלילי; שהיא עמדה עד כה בתנאי חלופת המעצר במלואם; שלא קיימות אינדיקציות להתנהלות דומה כלפי שאר ילדיה; וכי שירות המבחן שלל מסוכנות כלפי בנה הקטין. בהינתן כל אלה נטען כי משהועברה המתלוננת אל פנימייה בעיר אחרת והיא אינה צפויה לחזור משם לביקורים וחופשות, הרי שאין

הצדקה להמשיך ולהרחיק את העוררת מאשדוד ולהותירה בפיקוח. לטענת העוררת שגה בית המשפט בכך שלא קיבל את המלצת שירות המבחן. זאת נוכח סוג העבירות שבוצעו על רקע הקושי בגידולה של המתלוננת ובשים לב לתהליך הטיפול שהיא עוברת בפיקוח שירות המבחן. עוד נטען כי אין היגיון בכך שבית המשפט קמא דחה את הדיון על מנת לאפשר עריכת תסקיר מבחן משלים ולאחר מכן דחה את ההמלצה שניתנה בו. כמו כן נטען כי לא ניתן משקל ראוי לנסיבותיה האישיות של העוררת, ובתוך כך למצבה הכלכלי כאם חד-הורית לארבעה ילדים, מתוכם שניים קטינים, המתקיימת מקצבת ביטוח לאומי ומתקשה לשאת במקביל בעלויות הדירה השכורה שבה מתגורר בנה הקטין ובעלות הימצאותה בחלופת המעצר. בדיון שהתקיים לפניי ציין בא-כוח המשיבה כי הדיון הבא בתיק העיקרי קבוע ליום 28.1.2013 וכי ייתכן שהדיון ידחה בשל המתנה לחוות דעת פסיכיאטרית. עוד צוין כי העוררת מוכנה להתחייב לכך כי אם המתלוננת תשוב לחופשה בבית באשדוד - העוררת תעזוב מייד את העיר; וכי היא מוכנה להיות נתונה לפיקוח של שירות המבחן בעת שהותה באשדוד.

4. מנגד סמכה המדינה ידיה על החלטות בית המשפט קמא. לטענת המדינה, העוררת מצויה בשלב ראשוני בתהליך הטיפול במשך פרק זמן מוגבל ועל כן לא ניתן לבטוח בה לחלוטין ויש להותירה בפיקוח. עוד נטען כי הפיקוח מתחייב נוכח המסוכנות כלפי המתלוננת והעובדה שקיימת אפשרות עקרונית שזו האחרונה תצא לביתה.

5. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים, מצאתי להיעתר לערר ולהורות על ביטול חלק מהתנאים המגבילים ועל חזרת העוררת לביתה באשדוד, בכפוף לתנאים שיפורטו להלן. אין חולק בדבר חומרתם של המעשים המיוחסים לעוררת שבוצעו באלימות כלפי קטינה חסרת ישע - היא בתה של העוררת - המקימים חזקת מסוכנות סטטוטורית. ואולם, יש לאזן את מסוכנות העוררת אל מול זכותה לחירות, ולבחור באמצעי שפגיעתו בחירות היא מינימאלית, כל עוד יש בו כדי לממש את המטרות שביסוד המעצר וכל עוד מובטח נטרול הסיכון הנשקף לקטינה (ראו, למשל, בש"פ 6951/10 יחיא נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (6.10.2010)). בעניינו העוררת אינה נמצאת במעצר מאחורי סורג ובריח, אך אין להתעלם מן הפגיעה בחירות והקשיים הנוספים הכרוכים בתנאים המגבילים שבהם היא נתונה מזה פרק זמן לא מבוטל (ראו: בש"פ 5772/10 קמ נ' מדינת ישראל, פסקה י (9.8.2010)). זאת במיוחד נוכח המרחק מעיר מגוריה, שבה מתגוררים ילדיה האחרים; התלות בחברותיה - הערבות האמונות על הפיקוח עליה - וההכבדה עליהן; והעלות הכלכלית הגבוהה שבהמשך החזקת הדירה השכורה באשדוד שבה מתגורר בנה הקטין, במקביל להשתתפותה בעלויות מקום מגוריה בעיר חדרה.

6. מתסקיר המבחן האחרון עולה כי המסוכנות הנשקפת מהעוררת היא נקודתית - כלפי המתלוננת - וכי לא נשקפת מסוכנות כלפי בנה הקטין המתגורר בדירה באשדוד. מאז מעצרה הראשוני של העוררת הועברה בינתיים המתלוננת אל פנימייה באזור נתניה, ועל פי נתוני שירות המבחן בנקודת הזמן הנוכחית היא אינה יוצאת לחופשות באשדוד. במצב דברים זה, נדמה שפחתה ההצדקה להמשיך ולהרחיק את העוררת ממקום מגוריה באשדוד. כמו כן, יש לתת משקל לנסיבותיה האישיות של העוררת ובתוך כך לעברה הנקי; לתחילת השתלבותה בתהליך טיפולי; למצבה הכלכלי; וכן לזמן שחלף מאז תחילתו של מעצר הבית. נוסף על כך שקלתי את המלצתו החיובית של שירות המבחן (למשקל שיש לייחס לעמדתו של שירות המבחן, במיוחד במקרים של עבירות אלימות במשפחה, ראו, למשל, בש"פ 6739/10 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (21.9.2010); בש"פ 8788/06 ג'ורבאן נ' מדינת ישראל, פסקה ה(2) (5.11.06); בש"פ 2889/09 פלוני נ' מדינת ישראל (6.4.2009)). נוכח כל אלה, מצאתי כי יש לקבל את הערר ולאפשר לעוררת לשוב ולהתגורר בדירתה שבאשדוד - בהתאם להמלצת שירות המבחן - בכפוף לתנאים הבאים:

א. איסור לקיים כל קשר עם המתלוננת שלא תחת ליווי ופיקוח של גורמי הרווחה האמונים על כך.

ב. ככל שגורמי הרווחה יחליטו לאפשר למתלוננת לצאת לחופשה בביתה באשדוד, תשוב העוררת לחדרה, כך שהן לא תימצאנה בתחומי אותה עיר במהלך החופשה (אלא אם בית המשפט המחוזי יורה אחרת).

ג. הימצאות תחת פיקוח מעצרים של שירות המבחן למשך שישה חודשים.

ד. השתלבות בטיפול ביחידה למניעת אלימות במשפחה באשדוד (נוכח הסכמת העוררת לכך בדיון שהתקיים לפני).

ה. לצורך הבטחת תנאי השחרור האמורים, תעמוד בעינה ההתחייבות העצמית על סך 20,000 ש"ח וההפקדה הכספית על סך 5,000 ש"ח, לפי החלטת בית המשפט המחוזי בבאר שבע מיום 30.7.2013.

הערר מתקבל אפוא.

ניתנה היום, י"ט בשבט התשע"ד (20.1.2014).

שׁוֹפֵט